

Власенко О., Ріхтер К. Інноваційний підхід до модернізації національних освітніх систем //Тенденції модернізації національних освітніх систем: збірник наукових праць / за ред. О.С. Березюк, О.М. Власенко. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – (С. 113-117)

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО МОДЕРНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ ОСВІТНІХ СИСТЕМ

Сьогодні, коли Україна в умовах державотворення та на шляху демократизації, відкритості та гуманістичних орієнтацій і коли перший етап перетворень в країні завершено «завдяки інноваційному імпульсу, що надала інформаційна хвиля науково-технічного прогресу суспільства; прискорився темп цивілізаційного розвитку. Подальша логіка розвитку суспільства є логікою інноваційних реформ, серед яких значну роль відіграватимуть реформи освіти. В Національній доктрині розвитку освіти зазначено, що в Україні повинен забезпечуватися прискорений, випереджальний інноваційний розвиток освіти шляхом оновлення змісту освіти та організації навчально-виховного процесу відповідно до демократичних цінностей, ринкових засад економіки, сучасних науково-технічних досягнень [3].

Дослідження інноваційних технологій в освіті ведуться з кінця 50-х років ХХ сторіччя, у вітчизняній практиці термін «інновація в освіті» почав використовуватися лише у середині 80-х років ХХ століття у зв'язку з процесами перебудови радянської освітньої системи. Проблема інноваційної діяльності в освітній сфері було присвячено чимало досліджень провідних вчених, серед яких Л. Ващенко, О. Козлова, Н. Артикуца, М. Поташник, М. Бургін, В. Журавльов, Н. Юсуфбекова, А. Ніколс, Г. Герасимова, Л. Ілюхіна, І. Бежа, Л. Даниленко, І. Дичківська, М. Кларіна, О. Пехота, О. Попова, Л. Подимова, А. Прігожина, В. Сластьоніна, та інші.

Мета цієї статті – показати вплив інноваційного підходу на модернізацію системи освіти у навчальних закладах України від середньої школи до вищої школи та показати результат від введення інноваційного підходу.

Будь-яка інновація передбачає наявність певного плану реалізації, а також оцінку результатів її здійснення у певних умовах. Таким чином, впровадження інновацій в освітній сфері передбачає розробку «інноваційного проекту» [4] - комплексу документів, що визначає процедуру і комплекс усіх необхідних заходів щодо створення і реалізації інноваційного продукту і (або) інноваційної (у нашому випадку освітньої) продукції. Інновацію варто розглядати як реалізоване нововведення в освіті – у змісті, методах, прийомах і формах навчальної діяльності та виховання особистості (методиках, технологіях), у засобах навчання і виховання та у підходах до соціальних послуг в освіті, що суттєво підвищує якість, ефективність та результативність навчально-виховного процесу.

Найбільш регламентують здійснення інноваційної діяльності Закони України «Про інноваційну діяльність» (від 04.07.02 р. № 40- IV), «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» (від 16.01.03 р. № 433-IV), накази Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» (від 07.11.00 р. № 522), «Про затвердження Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад» (від 20.02.02 р. № 114) та ін.

У дослідженнях (Л. Даниленко [1]) освітні інновації розглядаються у соціально-економічному, психолого-педагогічному, організаційно-управлінському або науково-виробничому аспектах. Отже, інновації можуть бути впроваджені в самий педагогічний процес з надання знань (у засоби, підходи

навчання); в структури, що його забезпечують (у зміст та форми організації управління освітньою сферою, організаційну структуру закладів освіти тощо); а також у механізми засвоєння отриманої інформації. Тому цілком закономірним є створення Інституту інноваційних технологій і змісту освіти.

У практичну роботи цих навчальних закладів активно впроваджуються найсучасніші педагогічні технології, інноваційні науково-педагогічні проекти, які підтримуються Міністерством освіти і науки України та затверджені відповідними наказами: «Вибір успішної професії» (автор та науковий керівник Побірченко Н.А., доктор психологічних наук, професор, завідувачка відділу профорієнтації і психології професійного розвитку Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих Академії педагогічних наук України), «Школа життєвого успіху» (науковий керівник Максютя Н. Д., голова Всеукраїнського благодійного фонду «Освіта України»), «Інтелект України» (науковий керівник Гавриш І.В., доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки і методики професійної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди), «Росток» (науковий керівник Пушкарьова Т. Д., кандидат педагогічних наук, доцент, начальник відділу менеджменту освіти і вивчення педагогічного досвіду Інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОН України).

З метою активізації інноваційних процесів в галузі освіти, поширення нового педагогічного мислення, педагогічних ідей, під керівництвом Міністерства освіти і науки України, за участю провідних науковців Академії педагогічних наук України, Інституту інноваційних технологій і змісту освіти проводиться дослідно-експериментальна робота, яка підвищує ефективність та якість навчання і виховання, формує та розвиває інтелектуальну, творчу, компетентну особистість.

Інноваційна підходи в системі професійно-технічної освіти (далі – ПТО) здійснюється на базі 16-ти ПТНЗ і спрямована на створення нової інноваційної практики організації професійно-технічної освіти, яка відрізняється від існуючої змістом, організаційною структурою, системою управління з таких напрямів:

- розробка, апробація та впровадження державних стандартів ПТО;
- використання в навчально-виробничому процесі інноваційних та інформаційних технологій;
- професійне навчання за модульними технологіями;
- соціальне партнерство;
- підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників ПТНЗ за такими програмами: «Організаційно-педагогічні умови діяльності віртуального інформаційно-консультативного центру в ПТН, «Впровадження інформаційних технологій в навчальний процес професійно-технічного навчального закладу», «Моделювання діяльності інноваційного навчального закладу на основі програми соціального партнерства як підсистеми управління якістю освіти», «Моделювання навчально-виробничого процесу на основі технології модульного професійного навчання», «Формування професійної майстерності учнів на підставі поглибленої психофізіологічної професійно-спрямованої підготовки та фізичного і спортивного виховання», «Розробка варіативних інтегрованих курсів для підготовки кваліфікованих робітників з окремих професій» [2].

Сучасна вища освіта має забезпечувати виконання низки завдань, зокрема закласти підвалини для економічного успіху, політичної стабільності сталого суспільного розвитку тощо. Реалізація цих завдань можлива через створення системи підготовки фахівців, перепідготовки, підвищення кваліфікації фахівців, яка адекватно реагує на запити ринку праці та здатна прогнозувати його розвиток. В умовах сучасного суспільства знань актуалізувалась необхідність підготовки до життя активних громадян демократичного суспільства, їх особистісний розвиток, виокремлення дієвих наукових та освітніх пріоритетів, що забезпечать якісну підготовку фахівців.

На думку В. Шинкарука, стратегія розвитку вищої освіти України в умовах Болонського процесу передбачає створення інфраструктури, яка дозволить вищим навчальним максимально реалізувати свій індивідуальний потенціал в плані задоволення високих вимог європейської системи знань та адаптувати систему вищої освіти України до принципів, норм, стандартів і основних положень Європейського простору вищої освіти прийнятних і ефективних для нашої держави і суспільства [5, с. 6].

Протягом останніх двох років Інститут інноваційних технологій і змісту освіти спільно з вищими навчальними закладами розробили і впровадили ряд інновацій, направлених на покращення рівня науково-методичного забезпечення підготовки фахівців, підвищення якості освіти.

Інноваційна розробка «Методична система підготовки та підвищення кваліфікації вчителів щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі за програмою Intel® «Навчання для майбутнього», метою якої є впровадження у навчальний процес моделі підготовки та підвищення кваліфікації вчителів щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій в системі післядипломної педагогічної освіти та педагогічних університетах; розроблення, обґрунтування, експериментальна перевірка та впровадження в систему післядипломної педагогічної освіти дистанційного курсу «Використання ІКТ у навчальному процесі» (на основі використання сервісів Веб 2.0) та системи керування процесом впровадження ІКТ у навчальних закладах України[3].

Наказом МОН України від 24 березня 2009 р. №271 «Про продовження Всеукраїнського експерименту щодо навчання вчителів ефективному використанню інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі та підвищення кваліфікації педагогічних працівників за програмою Intel® «Навчання для майбутнього» затверджено програму експерименту і заходи щодо її реалізації з залученням працівників відділу педагогічної освіти та провідних університетів.

В результаті організації і проведення експерименту буде:

- розроблено методичні рекомендації щодо впровадження в педагогічних університетах спецкурсу «Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі»

- визначено наукові основи 2-х теоретичних моделей: методичної системи підготовки вчителів та методичної системи підвищення кваліфікації вчителів щодо використання у навчальному процесі інформаційно - комунікаційних технологій на основі застосування дистанційних технологій навчання;

- розроблено посібник (версія 10), відповідний компакт-диск та зміст навчально-освітнього порталу для вчителів щодо використання інформаційно-комунікаційних та інноваційних педагогічних технологій у навчальному процесі на основі соціальних сервісів Веб 2.0.

Якщо визначити за головну мету діяльності системи вищої освіти підготовку такого фахівця, то процес навчання доцільно організовувати таким чином, щоб забезпечувався всебічний розвиток особистості майбутнього фахівця. Засобом формування особистості при цьому стають освітні технології, продуктом діяльності особистість випускника вищого навчального закладу, який має бути компетентним не лише в професійній галузі, але при вирішенні будь яких завдань (задач), які ставить перед ним життя.

Отже, інноваційний підхід сприятиме істотному зростанню інтелектуального, культурного, духовно-морального потенціалу особистості та суспільства. В результаті цього відбудуться потужні позитивні зміни у системі матеріального виробництва та духовного відродження, структурі політичних відносин, побуті і культурі. Зростуть самостійність і самодостатність особистості, її творча

активність, що зміцнить демократичні основи громадянського суспільства і прискорить його розвиток.

Література

1. Даниленко Л. І. Модернізація змісту, форм та методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи : монографія / Л. І. Даниленко. – К. : Логос, 1998. – 140 с.

2. Експериментальні навчальні заклади професійно-технічної освіти: Звіти діяльності. / Упорядник М. П. Сидоренко - К: ІТІЗО МОН України, 2009. – 65 с.

3. Національна доктрина розвитку освіти. Затверджена Указом Президента України від 17 квітня 2002 року N 347/2002 [Електронний ресурс] // Офіційний вісник України. – 2002. – № 16. – С. 11.

4. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України ; Верховна рада України. – 2002. – № 36. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.

5. Шинкарук В. Основні напрями модернізації структури вищої освіти України. // Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України – <http://www.mon.gov.ua>